

Rád objavujem nové veci

*Má slobodnú dušu a neustály pocit nepokoja, ktorý v ňom vzbudzuje túžbu putovať po reálnom aj virtuálnom svete. Učiteľ geografie a biológie na Súkromnej základnej škole Štvorlístok v Skalici **Peter Farárik** je jedným z najsledovanejších blogerov, ktorí sa vyjadrujú k slovenskému školstvu. Vyštudoval geografiu a ekológiu na Fakulte prírodných vied UKF v Nitre, pracoval ako dobrovoľník vo viacerých európskych krajinách. Odkedy sa vrátil zo svojich potuliek, učil na základnej škole aj na gymnáziu, vytvoril populárnu stránku geoska.sk pre žiakov aj stránku geoska.*

blogspot.com pre učiteľov. Na portáli SME bloguje nielen o školstve, ale aj o svojich cestách. Za DOBRÚ ŠKOLU sa s ním rozprávala Lenka Kunová.

▷ Keď si išiel študovať, chcel si byť učiteľom?

► V tom čase ani veľmi nie. Chcel som skôr pracovať pre nejakú mimovládnu organizáciu, ktorá sa venuje životnému prostrediu, bolo mi bližšie štúdium ekológie ako geografie. Katedra geografie nebola z tých najinšpiratívnejších.

▷ Napriek tomu máš geografiu rád.

► Mám ju rád, ale nie vďaka vysokej škole, skôr napriek nej.

▷ Na ekológii to bolo lepšie?

► Tam to bolo veľmi dobré, didaktika bola praktická, mali sme rôzne tvorivé dielne, učili nás, ako robiť zážitkové aktivity. Na geografii to bolo veľmi teoretické, viac menej dosť nudné.

▷ Čo si robil, keď si skončil školu?

► Rok som pracoval ako dobrovoľník v Belgicku v ekologickej komunite Be-reklaaw v meste Leuven, dostal som sa tam cez Európsku dobrovoľnícku službu. Potom som sa zamestnal v centre

voľného času v Krupine, neskôr som zastával funkciu, ktorá mala veľmi honosný názov riaditeľ Informačného centra mladých v Krupine. Mal som na starosti napríklad turistický krúžok alebo som písal rôzne projekty. Prešiel nám napríklad cez Nadáciu Orange projekt Zelená pre seniorov, robili sme počítačové kurzy pre miestnych dôchodcov. To bolo veľmi milé, lebo dávali pozitívnu spätnú väzbu, možno ešte viac ako deti. Boli veľmi motivovaní, chceli napríklad komunikovať s vnukmi cez Skype. Prešiel nám aj projekt cez nadáciu Ekopolis Revitalizácia lokality Turecké studne. Je to málo známa lokalita, skalné útvary neďaleko Krupiny, podarilo sa ju s pomocou mladých ľudí skrášliť. To bol celkom pekný úspech.

▷ Potom si sa išiel túlať po Európe?

► Bol som sa pol roka túlať s priateľkou po Španielsku, Portugalsku, Francúzsku. Dobrovoľníci sme tam cez program Help Exchange, chodili sme stopom a po horách s batohmi. Potom som nastúpil vo februári na základnú školu v Slovenskej Ľupči. Tam som pobudol len pol roka, kým som kvôli priateľke odišiel do Skalice. V Slovenskej

Ľupči by mi ináč ani nepredžili zmluvu, lebo mi pán riaditeľ vyčítal, že nadmerne používam IKT.

▷ Máš za sebou pomerne rušný život. Ovplyvnilo ťa to ako učiteľa?

► Asi áno. Človek je spontánnejší, možno aj tvorivejší, keď zažije veľa rôznorodých vecí. Možno učitelia, ktorí nastúpia hneď po vysokej škole do praxe, sú fixovaní na svoju profesiu, nevedia školu prelínať s reálnym životom. A keďže učím geografiu, aj cestovateľské zážitky sú plusom. Na začiatku roka sú študenti zvedaví, pýtajú sa: „Pán profesor, kde ste boli?“ Ja im urobím nejakú prezentáciu, napríklad ako minulý rok o Pobaltí. Trocha to búra bariéru medzi učiteľom a žiakom, vidia, že som normálny človek, pre ktorého je práca aj koníčkom.

▷ Čo máš na učiteľstve rád?

► Je to tvorivé zamestnanie, v ktorom sa človek môže realizovať a nikto mu do toho až tak „nekafré“. Ja rád objavujem a skúšam nové veci. V máloktovej profesii môže byť človek taký slobodný. Aj keď si, paradoxne, veľa učiteľov myslí, že je tu veľa pravidiel, alebo sa boja inšpekcie, alebo sa boja, že nemôžu vykročiť mimo svojich klietok, ktoré vytvárajú nejaké pedagogické dokumenty. Ale veď to sa dá, prečo nie? A tiež chcem povedať, že aj keď majú učitelia nízke platy, tak výhoda dlhšej dovolenky je veľkým benefitom. Ja by som si to nerád nechal vziať. Psychohygienu je v práci učiteľa dosť dôležitá.

▷ A čo nemáš na učiteľstve rád?

► Také malé neúspechy. Napriek tomu, že sa človek snaží, niekedy mu niektoré veci nevyjdú. Človek dáva do toho viac-menej všetko a deti to nejak

”

Učiteľstvo je tvorivé zamestnanie, v ktorom sa človek môže realizovať a nikto mu do toho až tak „nekafré“. Ja rád objavujem a skúšam nové veci. V máloktovej profesii môže byť človek taký slobodný.

nevedia oceniť. Nie sú povinné to oceňovať, ale niekedy to tak ľudsky zamrzí. Alebo keď človek rád vymýšľa nové veci a myslí si, že mladí budú radi, keď budú robiť niečo nové, netradičné, alebo keď sa učiteľ snaží zapájať IKT, tak veľakrát to deti neprijímajú s nadšením, niektoré to berú až s takým zdesením. Majú argument, že toto sme sa neučili, tak to nemôžem vedieť, čo je trochu absurdné, lebo ja som sa tiež kadečo neučil v škole a viem to. Potom falošnosť detí. To zabolí. Človek si myslí, že také zmyšľanie je už na ústupe po páde komunizmu, ale vidí, že je to v tých deťoch zakorenené.

▷ Máš na mysli snahu oklamať učiteľa a mať to zadarmo?

► Niečo v tom zmysle. Alebo vysvetľovanie si spravodlivosti tak, že spravodlivé je to, čo je dobré pre mňa.

▷ Nepíšeš so žiakmi poznámky. Vedia sa tvoje decká učiť aj bez nich?

► Podľa prospechu, ktorý majú, asi áno, lebo ich známky sú relatívne dobré. Všetky učivá majú online na internete, dokonca si to nemusia ani sťahovať, ani tlačiť. Oni sú generácia, ktorá vyrastala s počítačmi už od kolisky. Mne písanie poznámok pripadá ako prežitok z čias Márie Terézie, keď si človek musel zapísať nejakú informáciu, lebo inak sa navždy stratila. V dnešnej dobe, keď si to môžeme otvoriť jedným klikom na internete, je strata času si dvadsať minút niečo písať.

▷ Prečo ti nestačí „robiť do výšky svojho platu“?

► Mám vnútornú potrebu robiť veci najlepšie, ako viem. Sám pred sebou by som mal neprijemný pocit, že viem, že sa to dá urobiť lepšie a napriek tomu som to neurobil.

▷ Nemáš pocit, že ti to zaberá príliš veľa voľného času a zasahuje do súkromia?

► Keď prídem zo školy, to je iná prá-

ca pripravovať sa na hodiny, hľadať na internete nové nástroje, aplikácie, alebo mapy. Je to môj koníček, takže si pri tom oddýchnem a ak je to dobré aj pre niekoho iného a pomáha mi to v práci, je to len plus. A zároveň je tu odpoveď, prečo je veľa učiteľov málo aktívnych vo svojom voľnom čase. Asi preto, lebo ich predmet nie je ich koníčkom.

▷ K žiakom sa správaš väčšinou neformálne. Nebojíš sa, že ťa potom nebudú rešpektovať?

► Nemám taký pocit. To, že sa niekedy disciplína zvrhne k horšiemu, môže mať priamy súvis s prísnosťou hodnotenia alebo niečím iným, nemusí to byť vôbec otázka formálnosti alebo neformálnosti. Človeku odoberá energiu, keď nie je sám sebou a ľudia, ktorí ma poznajú, vedia, že až taký formálny neviem byť.

▷ Dokážeš si pustiť žiakov aj do svojho súkromia?

► Mimo vyučovania sa žiaci niekedy pristavia a pýtajú sa rôzne zvláštne veci, keď sa dá, tak im odpoviem. Aj oni mi niekedy hovoria, čo robia a podobne. Komunikujem s nimi cez facebook, tam mám prakticky skoro všetkých študentov, ale v samostatnej kolónke, lebo predsa len miešať súkromie so životom študentov asi nie je úplne najvhodnejšie. Cez facebook mi aj píšú. Sem-tam sa človek pristihne, že si s nimi pol hodiny píše o veciach, ktoré nesúvisia so školou. Trochu sa otvoria, človek ich spozná aj inak ako v škole.

▷ Pre mnohých si známy najmä ako blogger. Na rozdiel od väčšiny učiteľov sa nebojíš kritizovať vedenie re-

zortu školstva. Prečo sa mnohí učelia boja?

► Naozaj netuším, veď predsa už nežijeme v totalite. Niekedy mi ľudia hovoria, že sa o mňa boja, že sa mi niečo stane, zrazia ma autom na ulici alebo niečo podobné, ale mne to pripadá skôr úsmevné. Pritom preluskávať sa nejakými zmluvami, číslami, fakturami, to mi nikdy nebolo blízke. Ale keď človek vidí, že nikto do toho nejde, tak je dobré, keď prevezme na seba kúsok zodpovednosti. A spätná väzba pomáha. Keď človek vidí, že to má zmysel.

▷ Takže máš veľa pozitívnych reakcií.

► Skoro sto percent pozitívnych, povedal by som, že som nemal skoro žiadne vyslovene negatívne reakcie. Ľudia sú radi, keď niekto poukazuje na „svinstvá“, o ktorých vedia, ale oni sami to buď nevedia tak sformulovať alebo nemajú čas, alebo ani chuť. Väčšina ľudí si myslí, že na to sú investigatívni novinári, ale v dobe internetu a prístupu k informáciám sa vlastne každý môže stať takýmto *watchdogom*. Úžasné je, keď človek vidí, že inšpiruje aj druhých. Vlado Crmoman mi písal, že ten môj prvý článok o koňakoch na faktúrach vzbudil v ňom zdravý hnev a pochopil, že sa to dá, že každý jeden z nás môže prispieť svojou troškou.

▷ Máš pocit, že si svojimi blogmi niečo ovplyvnil?

► Hoci sa nezmenilo až tak veľa, vždy to má svoj význam, lebo ľudia, proti ktorým vystupujeme, sa začnú cítiť ohrození, nie je im príjemné, keď sa tieto kauzy dostávajú do väčších médií a to už má omnoho väčší dopad ako

VYSPOVEDALI SME PETRA FARÁRIKA

nejaký článok na blogu. Aj keď sa môže zdať, že preferenciami a náladami v spoločnosti to veľmi nezamávalo, minimálne v učiteľskej obci cítiť podporu, súhlasné prikyvovanie, robíš to dobre, pokračuj v tom.

► **Bolo by dobré, keby to učiteľom pomohlo nadobudnúť viac sebavedomia.**

► To je to, čo im chýba. Čo ma rozčuľuje, sú také porazenecké reči učiteľov, ktorí ako keby sa báli o tie svoje biedne platené miesta. Na jednej strane sa všetci sťažujú, že majú malé platy. Ale videli sme aj počas štrajku, že keď mali niečo obetovať pre to, aby sa to zmenilo k lepšiemu, tak uhli. Učiteľia boli kedysi hybné sily v národe, takmer lídri, inteligencia. Aj dnes by mali byť takí

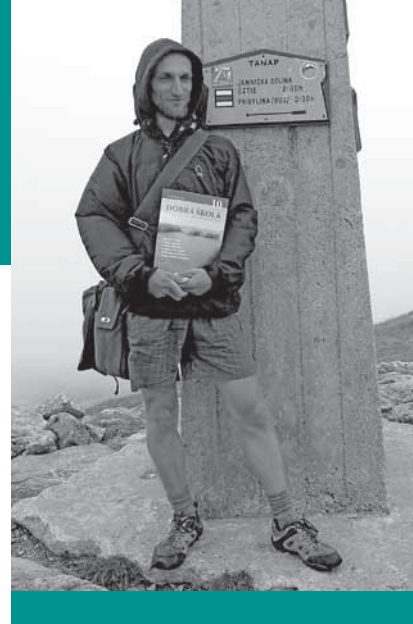
a nemali by sa báť, že keď prídu o prácu v školstve, budú stratení. Pre toto ma učiteľia nechápu, na facebooku ma majú za rebela. Ale ja mám toľko sebavedomia, že ak by som skončil v školstve, tak sa asi uplatním niekde inde.

► **Teda uvažuješ niekedy nad tým, že v školstve skončíš?**

► Niekedy. Necítim sa pohodlne na jednom mieste. Po čase človek na jednej pozícii dosiahne takmer všetko, čo sa dá, a prestane to byť pre neho výzva.

► **A čo by sa malo zmeniť v školstve, aby si tam chcel zostať?**

► Bežný učiteľ by povedal, že by sa mali zvýšiť platy, to je pochopiteľné, to by bolo fajn. Čím vyššie platy budú uči-

telia mať, tým viac to priláka šikovných ľudí, zlepši sa úroveň školstva aj atmosféra v kabinetoch a školských kolektívov. Teraz, ak je človek iniciatívnejší, tak je často za „blbca“. Mne ale nerobí problém byť nepochopený, veľa nadšená okolo by ma možno aj odradilo až zabilo. To by už bol *mainstream* a to by sa mi nepáčilo. ■

Test z matematiky nezvládlo 20,6 % českých maturantov

ČÍSLO NA
ZAMYSLENIE

Na jar 2013 sa v Českej republike po druhýkrát konali celoštátne maturitné skúšky obdobné tým, ktoré máme u nás. O prekvapenie sa postaralo 31 187 maturantov, ktorí si vybrali písomný test z matematiky. Viac ako 20 % z nich totiž test nezvládlo – „prepadli“ a maturitnú skúšku budú musieť opakovať.

Na doplnenie ešte uvedme niekoľko relevantných skutočností: 1) žiaci si maturitu z matematiky volili dobrovoľne (mohli sa jej vyhnúť voľbou cudzieho jazyka), 2) test z matematiky bol rovnaký pre všetky typy stredných škôl, 3) test mal iba jednu úroveň obťažnosti, ktorá bola označená ako „základná“, 4) v českom jazyku bola miera neúspešnosti 1,9 % a v cudzích jazykoch sa pohybovala medzi 0 % (francúzština) a 7,7 % (nemčina).

Po tom, ako CERMAT („český NÚCEM“) zverejnil výsledky, sa o vysokej miere neúspešnosti v matematike rozprúdila búrlivá diskusia, v ktorej sa hľadali odpovede na viaceré otázky: sú takéto výsledky v poriadku alebo ich treba interpretovať ako zlyhanie? Ak zlyhanie, tak koho? Autorov daného testu? Maturantov? Ich učiteľov matematiky? Autorov koncepcie maturitnej skúšky, ktorí rozhodli, že gymnazisti aj uční budú písať rovnaký test?

Pravdou je, že v našich zemepisných šírkach sme zvyknutí vnímať maturitu skôr ako istý výstupný rituál či ceremoniál, než ako objektívne preverenie vedomostí. Napokon, po celé desaťročia bola naša maturita čisto internou skúškou, ktorej obsah a úroveň určovali samotné školy, a to veľmi nejednotne. Miera neúspešnosti sa tak pohybovala na úrovni pár percent. Naproti tomu v krajinách s tradíciou maturity ako externej skúšky sú žiaci aj rodičia zvyknutí na podstatne vyššie miery neúspešnosti – na francúzskych lýceách (stredných školách) absolvuje *baccalauréat* úspešne iba cca 80 % žiakov.

Bude zaujímavé sledovať, či sa Česko vydá tvrďšou, objektívnejšou, „francúzskou“ cestou, alebo v budúcnosti upraví podmienky maturity tak, aby úspešnosť žiakov vo všetkých predmetoch dosahovala 95 % a viac. ■

► Vladimír BURJAN

